

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΛΥΚΕΙΟ - Β΄ ΤΑΞΗ

ΕΝΟΤΗΤΕΣ/ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΕΑΥΤΟΥ	<i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:</i>		<i>Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</i>
1.1 Ανάπτυξη και Εξέλιξη Εαυτού	1.1.1	Να υιοθετούν στρατηγικές θετικής αντιμετώπισης των δυσκολιών κατά την εφηβεία	1.1.1 - Έννοια εφηβείας - Χαρακτηριστικά στην εφηβεία: βιοσωματικά, πνευματικά/γνωστικά, ψυχοκοινωνικά - Σημασία υιοθέτησης θετικής στάσης απέναντι στις αλλαγές/δυσκολίες της εφηβείας - Παραδείγματα στρατηγικών θετικής αντιμετώπισης δυσκολιών στην εφηβεία: ➤ Μίλησε σε κάποιον/α που εμπιστεύεσαι ➤ Υιοθέτησε τα βήματα επίλυσης προβλήματος ➤ Βρες χρόνο για τον εαυτό σου ➤ Απομακρύνσου από το πρόβλημα μέχρι να νιώσεις έτοιμος/η να το αντιμετωπίσεις ➤ Εξάσκησε δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας ➤ Θέσε στόχους - Φορείς αρωγής και υποστηρικτικές υπηρεσίες για εφήβους

	1.1.2	Να αναγνωρίζουν τη σημασία διαμόρφωσης ταυτότητας κατά την εφηβεία	1.1.2 - Έννοια εαυτού - Συνιστώσες εαυτού: αυτοαντίληψη - αυτοεκτίμηση - Οι διαστάσεις του εαυτού: σωματική, νοητική, συναισθηματική, κοινωνική, ηθική - Έννοια ταυτότητας - Πολλαπλές πτυχές ταυτότητας π.χ. ταυτότητα του φύλου, εθνική, κοινωνική, πολιτισμική, σεξουαλική - Κρίση ταυτότητας (Erikson,1968) - Δόμηση ταυτότητας: ατομική, κοινωνική - Στάδια διαμόρφωσης ταυτότητας (Marcia, 1966): ➤ Διάχυτη ταυτότητα ➤ Δοτή ταυτότητα ➤ Μορατόριουμ ➤ Κεκτημένη ταυτότητα 1.1.3 - Παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση ταυτότητας: ➤ Γνωστικοί ➤ Εκπαιδευτικοί ➤ Οικογενειακοί ➤ Κοινωνικοπολιτισμικοί
	1.1.3	Να αξιολογούν τις επιρροές στη διαμόρφωση ταυτότητας κατά την εφηβεία	

1.2 Συναισθηματική εκπαίδευση και αυτοεκτίμηση	1.2.1	Να εφαρμόζουν στρατηγικές που ενισχύουν την ψυχική και συναισθηματική τους υγεία	1.2.1 - Έννοια ψυχικής και συναισθηματικής υγείας - Ορισμός συναισθήματος - Είδη συναισθημάτων π.χ. ευχάριστα, δυσάρεστα, βασικά, βιολογικά - Ιδιότητες των συναισθημάτων - Σχέση ερεθίσματος, συναισθήματος και συμπεριφοράς - Παράγοντες κινδύνου και προστασίας της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας π.χ. άτομο, οικογένεια, σχολείο, γεγονότα ζωής, κοινωνία - Ορισμός ενσυναίσθησης - Σχέση ενσυναίσθησης και τρόπου συμπεριφοράς - Στρατηγικές διαχείρισης συναισθημάτων
	1.2.2	Να εξετάζουν τη σημασία της αυτοεκτίμησης στη ζωή του ατόμου, τους παράγοντες που την επηρεάζουν και να υιοθετούν τεχνικές ενίσχυσης της	 1.2.2 - Ορισμός της αυτοεκτίμησης - Παράγοντες που επηρεάζουν την αυτοεκτίμηση των ατόμων των εφήβων π.χ. Οι «Σημαντικοί Άλλοι» - φροντιστές/γονείς/κηδεμόνες, αδέρφια, δάσκαλοι, συνομήλικοι, το πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο ζει ένα άτομο, οι εμπειρίες και η προσωπική ιστορία του κάθε ατόμου - Διάκριση υψηλής και χαμηλής αυτοεκτίμησης

			- Χαρακτηριστικά ατόμων με υψηλή ή χαμηλή αυτοεκτίμηση - Σημασία της αυτοεκτίμησης στη ζωή του ατόμου, ιδιαίτερα στην εφηβική ηλικία - Τεχνικές ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης ➤ Φροντίδα του εαυτού ➤ Εστίαση στα θετικά στοιχεία του εαυτού ➤ Καταγραφή των επιτευγμάτων ➤ Στοχοθέτηση ➤ Ανεξαρτητοποίηση ➤ Αποφυγή σύγκρισης με άλλα άτομα ➤ Συναναστροφή με θετικούς ανθρώπους
1.3 Αξίες ζωής	1.3.1	Να ορίζουν το δικό τους αξιακό σύστημα και να αντιλαμβάνονται τη σημασία του	1.3.1 - Έννοια αξιών ζωής - Ατομικό αξιακό σύστημα - Κατηγορίες αξιών - Ατομική ιεράρχηση αξιών - Περιβαλλοντικοί παράγοντες διαμόρφωσης ατομικών αξιών π.χ. οικογένεια, σχολείο, κοινωνία, φίλοι, ΜΜΕ, θρησκεία, κουλτούρα, οικονομία, θεσμοί-νόμοι, κοινωνική τάξη, εργασία - Ύπαρξη διαφορετικού αξιακού συστήματος ανάμεσα στους ανθρώπους
	1.3.2	Να αναγνωρίζουν και να εξετάζουν κριτικά την ύπαρξη ηθικών διλημμάτων	1.3.2 - Ηθικά διλήμματα και ατομικό αξιακό σύστημα - Κατηγορίες ηθικών διλημμάτων π.χ.

			➤ Περιβαλλοντική ηθική ➤ Ηθική της διαφήμισης ➤ Ηθική του καταναλωτή ➤ Βιοηθική (ιατρική και τεχνολογία) ➤ Ηθική πολιτικής ➤ Εργασιακή ηθική - Ηθικά διλήμματα και λήψη αποφάσεων βάσει ατομικού αξιακού συστήματος
--	--	--	---

ΕΝΟΤΗΤΕΣ/ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΥΓΙΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥ ΖΩΗΣ	<i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:</i>		<i>Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</i>
2.1 Υγιείς Τρόποι και Συνθήκες Ζωής	2.1.1	Να επεξηγούν την επίδραση ατομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στην υγεία του ατόμου	2.1.1 - Ορισμός της υγείας - Πτυχές της υγείας: σωματική, ψυχική, συναισθηματική, κοινωνική, πνευματική, διανοητική - Βασικές προϋποθέσεις για την υγεία - Παράγοντες (κινδύνου και προστασίας) που επηρεάζουν την υγεία του ατόμου ➤ Ατομικά χαρακτηριστικά, συμπεριφορά και επιλογές στον τρόπο ζωής: η διατροφή, η φυσική άσκηση, η χρήση ουσιών (νόμιμων και παράνομων). ➤ Βιολογικοί παράγοντες: η ηλικία, το φύλο, τα κληρονομικά χαρακτηριστικά ➤ Περιβαλλοντικοί παράγοντες: παράγοντες που σχετίζονται με το οικοσύστημα ➤ Παράγοντες του άμεσου περιβάλλοντος: κατοικία, εργασία, διαθεσιμότητα, ποιότητα των υπηρεσιών υγείας. ➤ Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες: κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη, κοινωνικό

			στρες, οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, κοινωνικός αποκλεισμός, αναπτυξιακό ιστορικό, συνθήκες διαβίωσης στα πρώτα χρόνια της ζωής, ποιότητα των συγκοινωνιών – Έννοια Δημόσιας Υγείας – Προβλήματα δημόσιας υγείας π.χ. καρδιαγγειακά προβλήματα, παχυσαρκία, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, ατυχήματα, χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών – Βασικές λειτουργίες και δράσεις της δημόσιας Υγείας
	2.1.2	Να επιδεικνύουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές που σχετίζονται με την προαγωγή της προσωπικής τους υγείας	2.1.2 – Παραδείγματα συμπεριφορών προαγωγής της υγείας και αντιμετώπισης ασθενειών π.χ. ➤ Ισορροπημένη διατροφή ➤ Διατήρηση ιδανικού βάρους ➤ Τακτική άσκηση ➤ Ενημέρωση – Εκπαίδευση ➤ Τακτικές ιατρικές εξετάσεις ➤ Ελάχιστη ή καθόλου κατανάλωση αλκοόλ ➤ 7-8 ώρες ύπνου
	2.1.3	Να υλοποιούν ατομικές και συλλογικές δράσεις προαγωγής της υγείας στο άμεσο και στο ευρύτερο περιβάλλον	2.1.3 – Έννοια Προαγωγής της Υγείας – Αρχές Προαγωγής της Υγείας – Στρατηγικές Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υγεία – Ανισότητες στον τομέα της υγείας

2.2 Φαγητό και Υγεία	2.2.1	Να αξιοποιούν γνώσεις, δεξιότητες και στρατηγικές σχετικές με τη διατροφή, με σκοπό την προαγωγή της υγείας	2.2.1 - Βασικές έννοιες υγιεινής διατροφής: ➤ Ισορροπημένη διατροφή ➤ Δίαιτα ➤ Χαρακτηριστικά ισορροπημένης διατροφής: ποικιλία-μέτρο-ισοζύγιο - Διατροφή και υγεία - Οι τροφές ως πηγή ενέργειας - Ημερήσιες ανάγκες σε ενέργεια: ➤ Παράμετροι που επηρεάζουν τις ενεργειακές ανάγκες του ατόμου: φυσική δραστηριότητα, βασικός μεταβολισμός, θερμογεννητική επίδραση των τροφών ➤ Βασικός μεταβολισμός ➤ Παράγοντες που επηρεάζουν τον βασικό μεταβολισμό ➤ Υπολογισμός ημερήσιων αναγκών σε ενέργεια ➤ Ενεργειακό ισοζύγιο - Κύρια θρεπτικά συστατικά (υδατάνθρακες, πρωτεΐνες, λίπη-έλαια, βιταμίνες, μέταλλα, ιχνοστοιχεία, νερό): ➤ Ρόλος στον οργανισμό ➤ Κατηγορίες θρεπτικών συστατικών ➤ Πηγές προέλευσης ➤ Θερμιδική αξία ➤ Ημερήσια συνιστώμενη πρόσληψη
-----------------------------	-------	--	--

	2.2.2	Να συμβάλλουν με ατομικές και συλλογικές δράσεις στην ενίσχυση των δυνατοτήτων υγιεινής διατροφής	2.2.2 – Εκπαιδευτικά εργαλεία ισορροπημένης διατροφής: Μοντέλο «Το πιάτο μου», Πυραμίδα Μεσογειακής Διατροφής, Πυραμίδα Υγιεινής Διατροφής, η «Πυραμίδα μου» – Ημερήσιες συνιστώμενες αναλογίες από τα θρεπτικά συστατικά – Προϋποθέσεις σύνταξης ατομικού διαιτολογίου – Στοχοθέτηση-Διαμόρφωση σχεδίου δράσης για τη βελτίωση των διατροφικών συνηθειών των ίδιων, της οικογένειας και του ευρύτερου περιβάλλοντός τους.
2.3 Φυσική δραστηριότητα και υγεία	2.3.1	Να επιδεικνύουν αυξανόμενο αίσθημα ευθύνης για την ενσωμάτωση τακτικών και ευχάριστων φυσικών δραστηριοτήτων στην καθημερινότητά τους, για προαγωγή της υγείας	2.3.1 – Έννοια φυσικής δραστηριότητα – Τύποι φυσικής δραστηριότητας – Αμερικάνικες και ευρωπαϊκές συστάσεις για τη σωματική δραστηριότητα για ενήλικες και παιδιά/εφήβους • Οφέλη από τη φυσική δραστηριότητα π.χ. καλύτερος έλεγχος του σωματικού βάρους, μειωμένος κίνδυνος εμφάνισης καρδιοπαθειών, ευεργετική επίδραση στην υγεία των μυών και των οστών, οφέλη στην ψυχική υγεία, βελτίωση της αυτοεκτίμησης και της αυτοεικόνας

	2.3.2	Να επεξηγούν τη σημασία της αναπλήρωσης υγρών, ηλεκτρολυτών και ενέργειας για σωματικά δραστήρια άτομα	– Πρακτικοί τρόποι αύξησης της φυσικής δραστηριότητας στην καθημερινότητα 2.3.2 – Έννοιες και ρόλος της αναπλήρωσης υγρών, των ηλεκτρολυτών, της ενέργειας, των ισοτονικών και ενεργειακών ροφημάτων
2.4 Χρήση και κατάχρηση ουσιών	2.4.1	Να αντιληφθούν τις επιπτώσεις στη ζωή του ατόμου από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών	2.4.1 – Ορισμοί: εξάρτηση, εξαρτησιογόνες ουσίες – Εξαρτησιογόνες ουσίες (καπνός, αλκοόλ, ναρκωτικά, φάρμακα) – Διάκριση εξαρτησιογόνων ουσιών σε νόμιμες και παράνομες – Κοινωνικές, ψυχικές και σωματικές επιπτώσεις από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών
	2.4.2	Να αναλύουν κριτικά τους παράγοντες προστασίας και κινδύνου από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών	2.4.2 – Παράγοντες προστασίας και κινδύνου από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών: ➤ Ατομικοί ➤ Οικογενειακοί ➤ Σχολικοί ➤ Ομάδες συνομηλίκων ➤ Κοινωνικοί – Περιβαλλοντικοί – Ευρωπαϊκή νομοθεσία, στρατηγικοί σχεδιασμοί εξαρτησιογόνων ουσιών

	2.4.3	Να γνωρίζουν άτομα, φορείς και δομές που προσφέρουν πληροφόρηση και στήριξη για πρόληψη και θεραπεία από τις ουσίες εξάρτησης	 2.4.3 - Φορείς και δομές που προσφέρουν πληροφόρηση και στήριξη για πρόληψη και θεραπεία από τις ουσίες εξάρτησης - Σημασία της έγκαιρης παρέμβασης - Τρόποι έγκαιρης παρέμβασης
2.5 Ασφάλεια	2.5.1	Να επιδεικνύουν συμπεριφορές που συμβάλουν στην προαγωγή της ασφάλειας και υγείας στην εφηβεία	2.5.1 - Ορισμός ασφάλειας, κινδύνου, τραυματισμού, ατυχήματος, δυστυχήματος - Συμπεριφορές που συμβάλουν στην προαγωγή της ασφάλειας και υγείας στην εφηβεία, ιδιαίτερα στους τομείς της: ➤ διαχείρισης τροφίμων ➤ οδικής ασφάλειας ➤ χρήσης τεχνολογίας και διαδικτύου

ΕΝΟΤΗΤΕΣ/ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: 3. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΑΥΤΟΥ	<i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:</i>		<i>Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες,</i> <i>Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</i>
3.1 Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία	3.1.1	Να αναγνωρίζουν τη σημασία της σεξουαλικότητας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής και ιδιαίτερα κατά την εφηβεία	3.1.1 – Έννοιες: σεξουαλικότητα – Παράγοντες που συνθέτουν την σεξουαλικότητα: ➤ Σεξουαλική ταυτότητα ➤ Ταυτότητα φύλου ➤ Σεξουαλικός προσανατολισμός ➤ Σεξουαλική συμπεριφορά – Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη και έκφραση της σεξουαλικότητας (βιολογικοί, ψυχολογικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί, πολιτικοί, πολιτισμικοί, ηθικοί, νομικοί, ιστορικοί, θρησκευτικοί) – Χαρακτηριστικά σεξουαλικότητας στην εφηβεία (πρωτογενή και δευτερογενή)
	3.1.2	Να αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα της διασφάλισης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και να υιοθετούν υπεύθυνη και ασφαλή σεξουαλική συμπεριφορά	3.1.2 – Έννοιες: σεξουαλική υγεία, αναπαραγωγική υγεία – Προϋποθέσεις για ασφαλή και υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά σε ατομικό

			(σωματικό, γνωστικό/πνευματικό, συναισθηματικό, κοινωνικό) και διαπροσωπικό επίπεδο (αυτονομία, αμοιβαιότητα, σεβασμός, συναίνεση, προστασία, επιδίωξη απόλαυσης και ικανοποίησης) - Παράγοντες κινδύνου και προστασίας της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας: ➤ Βιολογικοί παράγοντες ➤ Οικογένεια ➤ Σχολείο ➤ Κοινότητα ➤ Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ➤ Θρησκεία ➤ Επαγγελματίες Υγείας ➤ Νομοθεσία ➤ Φορείς και υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας - Χάρτης σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων - Φυσιολογία αναπαραγωγικού συστήματος - Αντισύλληψη και μέθοδοι αντισύλληψης (αντρικό και γυναικείο προφυλακτικό, ορμονικοί αντισύλληψη, διάφραγμα, ενδομητρικό σπείραμα, επείγουσα αντισύλληψη, αποχή) - Εγκυμοσύνη – Ανεπιθύμητη εφηβική εγκυμοσύνη (λόγοι, συνέπειες, ηθικά διλήμματα) - Έννοιες: Άμβλωση-Έκτρωση - Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα π.χ.
--	--	--	--

	3.1.3	Να δημιουργούν υγιείς διαπροσωπικές και διαφυλικές σχέσεις κατά την περίοδο της εφηβείας και της ενήλικης ζωής	βακτηριδιακή κολπίτιδα, έρπης, ηπατίτιδα Α και Β, γονόρροια/βλεννόρροια, χλαμύδια, τριχομονάδες, ψώρα, ιός κονδυλωμάτων – HPV, σύφιλη, ιός HIV/AIDS ➤ Τρόποι μετάδοσης, συμπτώματα και θεραπεία των ΣΜΝ 3.1.3 - Χαρακτηριστικά υγιών σχέσεων π.χ. εκτίμηση, σεβασμός, αγάπη, εμπιστοσύνη, ασφάλεια - Επιδράσεις στερεοτυπικών αντιλήψεων για τους ρόλους των δύο φύλων (κοινωνικό φύλο) - Κριτική θεώρηση των ΜΜΕ ως προς τη δημιουργία στερεοτύπων του φύλου - Έννοια έμφυλης βίας - Μορφές έμφυλης βίας - Έμφυλη βία στο διαδίκτυο - Μύθοι και έμφυλη βία π.χ. οι γυναίκες προκαλούν με το ντύσιμό τους, η ζήλια είναι ένδειξη αγάπη, μόνο οι γυναίκες ή τα κορίτσια μπορούν να είναι θύματα κακοποίησης - Δεξιότητες πρόληψης π.χ. ενεργητική ακρόαση, ερμηνεία και έκφραση συναισθημάτων, αντίσταση, αναγνώρισης και χειρισμού π.χ. εντοπισμό χαρακτηριστικών μη υγιών σχέσεων, αναζήτηση βοήθειας από φορείς όλων των μορφών έμφυλης βίας - Έννοια εμπορίας προσώπων - Τρόποι πρόληψης και καταπολέμησης της
--	-------	--	--

	3.1.4	Να γνωρίζουν δομές/φορείς στήριξης και πληροφόρησης των εφήβων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας	εμπορίας προσώπων 3.1.4 – Δομές/φορείς στήριξης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας
3.2 Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και σχέσεων	3.2.1	Να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες για την ομαλή κοινωνική προσαρμογή τους	3.2.1 – Έννοια κοινωνικών δεξιοτήτων – Βασικές κοινωνικές δεξιότητες π.χ. ακρόαση και ανταπόκριση, συνεργασία, αναγνώριση, διαχείριση και έκφραση συναισθημάτων, κοινωνική αποδοχή, διεκδικητικότητα, επίλυση προβλημάτων και συγκρούσεων – Σημασία απόκτησης κοινωνικών δεξιοτήτων ➤ Δημιουργία θετικού κλίματος στο σπίτι, το σχολείο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον - μείωση εκδηλώσεων βίας, ➤ Ενίσχυση ψυχικής ανθεκτικότητας των ατόμων – Αποτελεσματική διαχείριση καθημερινού άγχους, δυσκολιών, προβλημάτων και συγκρούσεων
	3.2.2	Να επιδεικνύουν τρόπους αποτελεσματικής επικοινωνίας	3.2.2 – Ορισμός επικοινωνίας – Μορφές επικοινωνίας: λεκτική, μη λεκτική – Στοιχεία επικοινωνιακής διαδικασίας (ο

			πομπός και ο δέκτης, το μήνυμα, τα μέσα έκφρασης και μετάδοσης, το περιβάλλον) – Εμπόδια επικοινωνίας (ενδεικτικά παραδείγματα: προσταγή, απειλή, κριτική, γελοιοποίηση, υπεκφυγή, αυθαίρετη ερμηνεία) – Ορισμός αποτελεσματικής επικοινωνίας – Τεχνικές αποτελεσματικής επικοινωνίας π.χ. ενεργητική ακρόαση, αναγνώριση των τεσσάρων πτυχών του μηνύματος - γεγονότα, συναισθήματα, ανάγκες, αιτήματα , ανατροφοδότηση, επαναδιατύπωση – Η σημασία της ενσυναίσθησης στην επικοινωνία
	3.2.3	Να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν δεξιότητες αποφυγής ή/και επίλυσης συγκρούσεων	3.2.3 – Έννοια σύγκρουσης – Λόγοι πρόκλησης συγκρούσεων π.χ. οικονομικοί, κοινωνικοί, πολιτισμικοί, θρησκευτικοί – Θεμιτές π.χ. διάλογος, η αιτιολόγηση, η υποστηρικτική επικοινωνία και μη θεμιτές στρατηγικές επίλυσης συγκρούσεων π.χ. λεκτική επιθετικότητα, η συναισθηματική έκφραση της επιθετικότητας και η αμυντική επικοινωνία – Θετικές (επίλυση προβλήματος) και αρνητικές (επιθετικότητα, κατάθλιψη, άγχος) συνέπειες της σύγκρουσης

	3.2.4	Να επιδεικνύουν ικανότητες διαπραγμάτευσης και διαμεσολάβησης	- Τύποι αντίδρασης σε συγκρούσεις: ➤ Παθητικός ➤ Επιθετικός ➤ Αυτοϋποστηρικτικός - Τύποι επίλυσης συγκρούσεων ➤ Υποταγή ➤ Συμβιβασμός ➤ Απόσταση διαχωρισμού ➤ Απόσυρση ➤ Παρέμβαση τρίτου προσώπου - Βήματα διαδικασίας επίλυσης συγκρούσεων ➤ Συμφωνία ως προς το να τεθούν οι βασικοί κανόνες ➤ Συλλογή πληροφοριών για τη σύγκρουση και τα συμφέροντα των ενδιαφερόμενων πλευρών ➤ Καθορισμός του προβλήματος, του θέματος διαμάχης ➤ Εξεύρεση τρόπων – διατύπωση προτάσεων για την επίλυση του προβλήματος ➤ Επιλογή των πιο κατάλληλων και εφαρμόσιμων προτάσεων Επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερομένων 3.2.4 - Έννοιες: διαπραγμάτευση, διαμεσολάβηση - Βασικές αρχές διαμεσολάβησης - Στάδια διαμεσολάβησης
--	-------	---	---

			➤ Εισαγωγή/ρόλος διαμεσολαβητή, ➤ Έκφραση των γεγονότων, απόψεων, συναισθημάτων ➤ Κατανόηση των βασικών λόγων που οδήγησαν στη σύγκρουση ➤ Αναζήτηση λύσεων - Προϋποθέσεις εφαρμογής διαμεσολάβησης ➤ Εμπλεκόμενοι ➤ Χώρος ➤ Ο διαμεσολαβητής - Διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων με τη βοήθεια διαμεσολαβητή
3.3 Διαπολιτισμικότητα - Αποδοχή και διαχείριση της διαφορετικότητας	3.3.1	Να διαμορφώσουν θετικές στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στην ετερότητα και στη διαφορετικότητα.	3.3.1 - Έννοιες: ετερότητα, διαφορετικότητα - Έννοια ρατσισμού - Μορφές ρατσισμού: φυλετικός, θρησκευτικός, κοινωνικός, θεσμικός, καθημερινός, κ.λπ. - Έννοιες: πολυπολιτισμικότητα διαπολιτισμικότητα. - Λόγοι διαμόρφωσης της πολυπολιτισμικής κοινωνίας - Ευεργετικές επιδράσεις της πολυπολιτισμικής συνύπαρξης
	3.3.2	Να διερευνούν τη σχέση ανάμεσα στα στερεότυπα, την προκατάληψη και τις διακρίσεις και να αναλύουν κριτικά την επίδραση των διαφόρων παραγόντων που	3.3.2 - Έννοιες και ορισμοί: στερεότυπα, προκατάληψη, διάκριση

		συμβάλλουν στη δημιουργία τους.	- Σχέση ανάμεσα στα στερεότυπα, την προκατάληψη και τις διακρίσεις - Διακρίσεις βάσει της «φυλής», της εθνικότητας, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης, της ηλικίας, των φυσικών και σωματικών ικανοτήτων του ατόμου, της γλώσσας, των θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεων ή άλλης ιδεολογίας - Ενδεικτικά παραδείγματα παραγόντων που συμβάλλουν στη δημιουργία στερεοτύπων, προκαταλήψεων και διακρίσεων. ➤ Πνευματικοί (αμάθεια, άγνοια, έλλειψη κριτικής σκέψης) ➤ Κοινωνικοί (η οικογένεια, το σχολείο, οι πνευματικοί άνθρωποι, τα ΜΜΕ) ➤ Πολιτικοί (η πολιτική προπαγάνδα, οι κομματικές διαμάχες) ➤ Οικονομικοί (τα συμφέροντα και οι σκοπιμότητες) ➤ Ηθικοί (η κυνικότητα, η έλλειψη ανθρωπιάς, οι αδικίες, ο συντηρητισμός, ο ατομικισμός) ➤ Ψυχολογικοί (φόβοι, ανασφάλειες, δυναμική μιας ομάδας) - Συνέπειες στερεοτύπων, προκαταλήψεων - Συνέπειες διακρίσεων
	3.3.3	Να εισηγούνται και να εφαρμόζουν δράσεις που προάγουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση ατόμων στην κοινωνία και καταπολεμούν τον	3.3.3

		ρατσισμό και τις διακρίσεις σε όλες τις μορφές	Δράσεις που προάγουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση ατόμων στην κοινωνία και καταπολεμούν τον ρατσισμό και τις διακρίσεις στη βάση φυλής ή εθνικής καταγωγής, φύλου, ηλικίας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή άλλης μορφής ετερότητας
ΕΝΟΤΗΤΕΣ/ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	<i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:</i>		<i>Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</i>
4.1 Αγωγή του καταναλωτή	4.1.1	Να αναγνωρίζουν τη σημασία της αγωγής του καταναλωτή	4.1.1 - Έννοιες: κατανάλωση, καταναλωτής, καταναλωτική συμπεριφορά, αγωγή καταναλωτή - Διαστάσεις κατανάλωσης: ➤ Οικονομικές ➤ Κοινωνικές ➤ Πολιτισμικές ➤ Ηθικές ➤ Ανθρωπιστικές ➤ Υπαρξιακές ➤ Περιβαλλοντολογικές - Σημασία της αγωγής καταναλωτή ➤ Ανάπτυξη καταναλωτικής συνείδησης, σωστής και υπεύθυνης καταναλωτικής συμπεριφοράς
	4.1.2	Να αναλύουν κριτικά τους παράγοντες που επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά των πολιτών	4.1.2 Παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά του

			καταναλωτή: ➤ Οικονομικοί ➤ Βιολογικοί ➤ Κοινωνικοί ➤ Πολιτιστικοί ➤ Ψυχολογικοί ➤ Τεχνολογικοί και φυσικοί παράγοντες
	4.1.3	Να αναλύουν και να αξιολογούν κριτικά τις διαφημίσεις και τον τρόπο που επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά	4.1.3 – Διαφήμιση: ορισμός, στόχοι της διαφήμισης, μέσα διαφήμισης, τεχνικές διαφήμισης προϊόντων και υπηρεσιών, παραπλανητική διαφήμιση – Εμπορικός και κοινωνικός χαρακτήρας διαφημίσεων
	4.1.4	Να διεκδικούν τα καταναλωτικά τους δικαιώματα και να τηρούν τις υποχρεώσεις τους ως καταναλωτές	4.1.4 – Βασικά Δικαιώματα Καταναλωτή: ➤ Το Δικαίωμα για ασφάλεια ➤ Το Δικαίωμα στην πληροφόρηση ➤ Το Δικαίωμα στην επιλογή ➤ Το Δικαίωμα στην εκπροσώπηση ➤ Το Δικαίωμα για επανόρθωση/αποζημίωση. ➤ Το Δικαίωμα στην εκπαίδευση ➤ Το Δικαίωμα για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών ➤ Το Δικαίωμα για ένα καθαρό περιβάλλον – Υποχρεώσεις καταναλωτή. Ενδεικτικά παραδείγματα:

			➤ Γνώση δικαιωμάτων ➤ Λογικές και δίκαιες απαιτήσεις ➤ Συνειδητή και ορθολογική καταναλωτική συμπεριφορά ➤ Εκλογή ικανών αντιπροσώπων για τη στελέχωση των καταναλωτικών Ενώσεων/Συνδέσμων - Θεσμοθετημένες διαδικασίες στην Κύπρο και στην Ευρώπη για προστασία του καταναλωτή - Ενδεδειγμένες διαδικασίες διαχείρισης παραβίασης δικαιωμάτων καταναλωτή ➤ Ειδικά έντυπα αναφοράς παραπόνων - Κυβερνητικοί και Μη Κυβερνητικοί φορείς για διαχείριση θεμάτων καταναλωτή 4.1.5 - Ανθρώπινες ανάγκες - Αντικειμενικές και υποκειμενικές ανάγκες - Συνέπειες των μη ορθολογικών καταναλωτικών επιλογών: ➤ Στο ίδιο το άτομο ✓ ψυχολογικό τομέα ✓ πνευματικό τομέα ✓ οικονομικό - επαγγελματικό τομέα ✓ κοινωνικό τομέα ✓ πολιτικό τομέα ➤ Στην κοινωνία ✓ εκδήλωση φαινομένων κοινωνικής
	4.1.5	Να ορίζουν και να αξιολογούν καταναλωτικές συμπεριφορές	

			παθογένειας π.χ. βία, εγκληματικότητα ασύμμετρη ανάπτυξη του πολιτισμού – υλικού και πνευματικού ✓ δημαγωγία και χειραγώγηση κοινωνιών – στέρηση πολιτικών ιδεωδών ➤ Στο περιβάλλον ✓ εξάντληση φυσικών πόρων ✓ δημιουργία σοβαρών οικολογικών προβλημάτων ✓ Μη Βιώσιμη/Αειφόρος κατανάλωση
4.2 Οικονομική και Επαγγελματική Αγωγή	4.2.1	Να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες διαχείρισης του χρήματος για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών	4.2.1 - Οικονομικά αγαθά/προϊόντα και υπηρεσίες - Αγορά αγαθών/υπηρεσιών - Χρήμα - Τρόποι πληρωμής προϊόντων και υπηρεσιών - Οικονομικοί πόροι του ατόμου/της οικογένειας - Ατομικές και οικογενειακές οικονομικές ανάγκες - Ατομικός και οικογενειακός προϋπολογισμός - Στάδια οργάνωσης προϋπολογισμού - Τρόποι σωστής διαχείρισης των χρημάτων - Σημασία της αποταμίευσης
	4.2.2	Να αναλύουν και να αξιολογούν παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος	4.2.2 - Ορισμοί: εργασία, επάγγελμα, καριέρα - Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος: ➤ Ατομικοί: γενετικοί, χαρακτηριστικά

	4.2.3	Να αποκτήσουν βασικά στοιχεία αυτογνωσίας και δεξιότητες που θα τους οδηγήσουν στη σωστή λήψη απόφασης σχετικά με την επιλογή επαγγέλματος.	ατόμου, ενδιαφέροντα, ικανότητες/δεξιότητες, αξίες/ανάγκες ➤ Περιβαλλοντικοί: κοινωνικοί, οικονομικοί, φύση και συνθήκες επαγγέλματος, φύση και συνθήκες αγοράς εργασίας. 4.2.3 – Βασικά στοιχεία αυτογνωσίας σχετικά με την επιλογή επαγγέλματος ➤ Χαρακτηριστικά: σωματικά, πνευματικά/νοητικά, κοινωνικά, συναισθηματικά ➤ Ενδιαφέροντα ➤ Ικανότητες και δεξιότητες ➤ Αξίες/ανάγκες – Η σημασία του επιτυχούς επαγγελματικού προσανατολισμού για το άτομο (κοινωνικά, συναισθηματικά, οικονομικά) – Στάδια λήψης απόφασης για την επιλογή επαγγέλματος: ➤ Γνωριμία με τον εαυτό - αυτογνωσία ➤ Συγκέντρωση αναγκαίων πληροφοριών ➤ Μελέτη εναλλακτικών λύσεων ➤ Συνεξέταση όλων των επιλογών ➤ Επιλογή καταλληλότερης απόφασης σε σχέση με το άτομο/εαυτό ➤ Αξιολόγηση της απόφασης
4.3 Δικαιώματα και Υποχρεώσεις	4.3.1	Να επιτυγχάνουν ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων τους σε	4.3.1 – Έννοιες: ανθρώπινα δικαιώματα, υποχρεώσεις,

		όλες τις πτυχές της ζωής	σεβασμός, ισότητα, δημοκρατία, ελευθερία - Δικαιώματα και Υποχρεώσεις εφήβων σε όλες της πτυχές της ζωής: ➤ πολιτική ➤ κοινωνική ➤ οικονομική ➤ πολιτιστική
	4.3.2	Να επιδεικνύουν ενεργό ενδιαφέρον, υλοποιώντας ατομικές και συλλογικές δράσεις, για βελτίωση της ανθρωπότητας, σεβόμενοι και υπερασπιζόμενοι τα ανθρώπινα δικαιώματα	4.3.2 - Χαρακτηριστικά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ➤ καθολικά, οικουμενικά ➤ αναπαλλοτρίωτα, αναφαίρετα ➤ αδιαίρετα, αλληλεξαρτώμενα και αλληλοσχετιζόμενα - Κατηγορίες δικαιωμάτων: αστικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά, πολιτισμικά και αναπτυξιακά - Κυπριακή και ευρωπαϊκή νομοθεσία για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού - Διεθνές σύμφωνο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ➤ Διεθνές σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα ➤ Διεθνές σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα ➤ Οικουμενική διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

			- Παραδείγματα φαινομένων καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων ➤ Η απαξίωση της ανθρώπινης ζωής (θύματα από εμφύλιες συρράξεις και πολέμους, η παιδική θνησιμότητα, οι θάνατοι από πείνα, οι εξωδικαστικές εκτελέσεις και θάνατοι) ➤ Ο κοινωνικός αποκλεισμός ομάδων πληθυσμού π.χ. ανάπηροι, αποφυλακισμένοι, μειονότητες ➤ Οι διακρίσεις εις βάρος ατόμων για τις πεποιθήσεις τους, την εθνική τους προέλευση, τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό, τη γλώσσα, τη θρησκεία τους, το χρώμα τους ή το φύλο τους ➤ Η προσφυγιά και η μετανάστευση ➤ Το χαμηλό βιοτικό επίπεδο και η επίδραση του στη φτώχεια, την πείνα και τον υποσιτισμό ➤ Η απάνθρωπη εκμετάλλευση των παιδιών ➤ Η εμπορία προσώπων για εργασιακή ή/και σεξουαλική εκμετάλλευση ➤ Η στέρηση του βασικού δικαιώματος του ανθρώπου να ζει σε ένα καθαρό φυσικό περιβάλλον ➤ Η καταπάτηση και αφαίρεση πολιτικών και κοινωνικών ελευθεριών - Πιθανοί λόγοι παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων - Τρόποι προάσπισης και διαφύλαξης
--	--	--	--

			ανθρωπίνων δικαιωμάτων - Έννοιες: Πολιτότητα, ενεργός πολίτης - Σημασία διαμόρφωσης ενεργού πολίτη - Διεθνείς και ευρωπαϊκοί φορείς και οργανισμοί που μάχονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα όλου του κόσμου - Κυβερνητικές υπηρεσίες, οργανισμοί και φορείς στην Κύπρο που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα - Ατομικές και συλλογικές δράσεις που συμβάλλουν στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
--	--	--	--